

Regiony se soustředěnou podporou státu

Martin Richtar

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin RICHTAR**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Regiony se soustředěnou podporou státu**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte základní teoretické pojmy týkající se regionů se soustředěnou podporou státu.
- Na teoretické bázi formulujte příčiny vymezení regionů se soustředěnou podporou státu.

II. Praktická část

- Analyzujte vývoj a situaci těchto regionů od roku 2004.
- Na základě provedené analýzy identifikujte společné a rozdílné znaky vymezených regionů.
- Získané poznatky zobecněte.

Závěr

Rozsah práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

[1] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

[2] WOKOUN, R. Česká regionální politika v období vstupu do EU. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. 328 s. ISBN 80-245-0517-7.

[3] WOKOUN, R. et al. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

[4] WOKOUN, R. et al. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milan Damborský
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: 6. dubna 2010
Termín odevzdání bakalářské práce: 21. května 2010

Ve Zlíně dne 6. dubna 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- Odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně dne 21. 5. 2010

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je určit společné znaky regionů se soustředěnou podporou státu, které byly vymezeny na období 2004 – 2006, 2007 – 2013 a 2010 – 2013 a dané poznatky zobecnit. V teoretické části jsou definovány základní pojmy, které vysvětlují příčiny existence regionů se soustředěnou podporou státu. V praktické části je charakterizována regionální politika v podmínkách České republiky, jsou analyzovány jednotlivé regiony, na něž je soustředěna podpora státu a na základě této analýzy jsou vytvořeny nové tři kategorie podporovaných regionů, které lépe vystihují společné znaky těchto regionů.

Klíčová slova: regionální politika, region, regiony se soustředěnou podporou státu, hospodářsky slabé regiony, strukturálně postižené regiony, regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností, disparity

ABSTRACT

The aim of this bachelor's work is to identify common features of regions with concentrated state support, which were defined for the period 2004 - 2006, 2007 - 2013 and 2010 - 2013 and the findings generalize. In the theoretical part are defined basic concepts that explain the causes of the existence of regions with the concentrated state support. The practical part is characterized by regional politics in the conditions of the Czech Republic. Furthermore, there are various regions analyzed, which are concentrated on state support and on the basis of this analysis were created three new categories of supported regions, which better reflect the common features of these regions.

Keywords: regional policy, region, regions with concentrated state support, economically weak regions, structurally depressed regions, regions with high above-average unemployment, disparities

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Milanovi Damborskému za odborné vedení, cenné rady a také připomínky, které mi poskytoval v průběhu zpracování mé práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 TEORIE REGIONU	11
1.1 KONCEPCE REGIONU.....	11
2 REGIONÁLNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY	13
2.1 ÚZEMNĚ SPRÁVNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY	13
3 REGIONÁLNÍ POLITIKA	16
3.1 PŘÍČINY VZNIKU REGIONÁLNÍ POLITIKY.....	16
3.2 NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	19
3.2.1 Makroekonomické nástroje.....	19
3.2.2 Mikroekonomické nástroje.....	20
II PRAKTICKÁ ČÁST	22
4 REGIONÁLNÍ POLITIKA V ČESKÉ REPUBLICE	23
4.1 STÁTEM PODPOROVANÉ REGIONY.....	24
5 VYMEZENÍ REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU	26
5.1 OBDOBÍ 2004 – 2006.....	26
5.2 OBDOBÍ 2007 – 2013.....	32
5.3 OBDOBÍ 2010 – 2013.....	36
6 VYHODNOCENÍ ANALÝZY REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU	41
6.1 SPOLEČNÉ ZNAKY REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU.....	41
6.2 ČLENĚNÍ REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU PODLE DÉLKY PODPORY	42
ZÁVĚR	44
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	48
SEZNAM OBRÁZKŮ	49
SEZNAM TABULEK	50
SEZNAM PŘÍLOH	51

ÚVOD

V České republice dochází ke vzniku významných rozdílů v sociálně ekonomickém rozvoji regionů a v následujících letech můžeme očekávat jejich další rozrůstání. Důvodem jsou prudké změny ekonomických podmínek a poněkud nerovnoměrný dopad ekonomické transformace na jednotlivé regiony.

Odstraňování negativních důsledků těchto regionálních rozdílů musíme chápat jako jeden z hlavních předpokladů vnitřní soudržnosti a stability země. V důsledku existence těchto regionálních rozdílů, je jedním z hlavních cílů politiky regionálního rozvoje vyvážený rozvoj regionů.

Cílem této bakalářské práce je určit společné znaky regionů se soustředěnou podporou státu, které byly vymezeny na období 2004 – 2006, 2007 – 2013 a 2010 – 2013 a dané poznatky zobecnit.

Pro dosažení tohoto cíle nejprve vysvětlím pojmy jako je region a regionální politika, které jsou potřebné k pochopení důvodů, proč je zapotřebí sledovat socioekonomický rozvoj jednotlivých regionů a proč Česká republika vymezuje regiony se soustředěnou podporou státu.

V praktické části se budu zabývat legislativním zabezpečením regionální politiky v České republice a určím typy regionů se soustředěnou podporou státu, které se v rámci ČR vymezují. Tyto regiony poté, na základě studia písemných dokumentů a osobních zkušeností, podrobně analyzuji.

Na závěr této bakalářské práce se na základě takto provedené analýzy pokusím zjistit společné znaky těchto regionů a v rámci naplnění cíle mé bakalářské práce, získané poznatky zobecním.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORIE REGIONU

1.1 Koncepce regionu

I když je termín „region“ znám a používán již delší dobu, tak stále nemá svou přijatelnou definici. Z tohoto důvodu je v regionálních pracích tento termín používán v různém smyslu. Tento problém ale můžeme překonat tím, že budeme region chápat jako komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry. [2]

Struktura regionu

Jednou z nejdůležitějších vlastností regionů je jejich struktura, na základě které jsou zpravidla rozlišovány dva základní typy geografických regionů:

- **Homogenní**

Tyto regiony se vyznačují stejnorodostí svých vlastností. Při vymezování homogenních regionů se také přihlíží k typům vazeb mezi složkami krajinné sféry, i když v principech vymezení homogenních regionů není přímo uvedena podmínka vazby složek. Tímto způsobem se například na mapě dají vymezit oblasti, které mají stejný pahorkatinný reliéf. Pokud je region vymezen na základě několika znaků, tak se musí požadavek stejnorodosti vztahovat na všechna kritéria. Nejčastěji se homogenní regiony vyskytují ve fyzické geografii. Jedná se například o klimatické, geomorfologické a biogeografické regiony.

Rozlišovací znaky se ve stejnorodých regionech projevují relativně homogenně po celé ploše. Vymezování homogenních regionů je zaměřeno na nalezení schody, nikoli na zjištění vzájemných vztahů. [2]

- **Nehomogenní**

Těmto regionům se někdy říká i heterogenní, nodální, spádové, uzlové nebo také funkční. Jedná se o regiony, které jsou jednotné vůči jejich vnitřní struktuře nebo organizaci. Skládají se z nodálního centra (uzlu, nodálního jádra, nodálního střediska) nebo také z několika nodálních center a zázemí (periferií). Toto zázemí je na centra vázáno drahami a toky. Jako příklad takového typického nehomogenního regionu mohou sloužit tzv. spádové regiony, u nichž vymezíme oblasti, ze kterých jezdí lidé nakupovat do obchodního střediska. Město se

svým okolím vázaným obchodními vazbami představuje nodální region vymezený na základě několika příznaků. [2]

Hranice regionu

Regiony jsou navzájem se odlišující části zemského povrchu, kdy při vynesení regionů na mapu mohou být odděleny pomocí linií nebo zón. Hranice homogenních regionů probíhají tam, kde charakteristické znaky center sousedních regionů jsou nejméně výrazné a navzájem se spojují.

Hranice nodálních regionů se vedou v místech, kde se stanoví hranice mezi gravitačním působením sousedních center. V přírodě existují fyzickogeografické hranice, které obklopují regionální komplexy. Přírodní hranice mohou mít charakter ostrých, ale i neostrých hranic, což vyjadřuje rozmanité přechody mezi teritoriálními jednotkami. Hranice mezi regiony, které vznikly vlivem člověka, bývají obvykle ostřejší, než přírodní hranice. Například hranice mezi oázou a pouští může probíhat podél zavodňovacího kanálu. Jedny z nejostřejších hranic jsou hranice politické, které mají charakter čáry a pouze jeden rozměr. [2]

2 REGIONÁLNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Územně správní struktura České republiky

Při vymezování územně správních celků se často operuje s kritérii jako např. s minimální a maximální velikostí územně správního celku. Požaduje se alespoň částečná srovnatelnost celků do plošné velikosti, počtu obyvatel, i stupně ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje. Také se zde bere do úvahy dopravní dostupnost. Pro vymezení vyšších územních samosprávných celků v České republice se uplatnila následující kritéria:

- významná centra osídlení s „přirozeným“ spádovým regionem, rozvinutou obslužnou infrastrukturou, dojížděnkou do zaměstnání a za službami a na závěr také migrační centra,
- kvantifikovatelné poznatky o regionální struktuře České republiky jako například komplexní funkční velikost a počet regionálního centra nad 80 tisíc obyvatel,
- historické a historicko-geografické aspekty (např. hranice mezi Čechami a Moravou apod.),
- fyzickogeografické charakteristiky, převážně přírodní bariéry, reliéf, průběh vodních toků, lesní komplexy aj.,
- regionální politické, kulturní a sociální vztahy na území v jejich historicky podmíněných souvislostech s určitými „přirozenými“ centry a jejich regiony. [2]

Vznik krajů v ČR

Na základě výše uvedených kritérií lze v České republice vymezit 12 center a z toho se dá odvodit 13 vyšších územně samosprávných celků s vysokou mírou autonomie a relativní uzavřeností. Všechny tyto kritéria byly respektovány ve vládním návrhu z roku 1997 na vytvoření třinácti VÚSC v ČR. Nicméně ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a také změnou ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, bylo zřízeno čtrnáct VÚSC. Seznam těchto VÚSC se nachází v příloze P. I. [2]

Územně správní struktura České republiky v rámci EU

Evropská unie má pro nejrůznější vzájemná porovnání tzv. nomenklatury územních statistických jednotek – NUTS. Toto rozdělení slouží jednak pro statistické potřeby EU, a také

pro účely zařazení různé úrovně regionů pod jednotlivé cíle strukturální politiky EU. Jednotky NUTS se používají například pro sledování míry nezaměstnanosti, pro výpočet regionálního hrubého domácího produktu atd. V rámci regionální politiky jsou tyto jednotky základním územním rámcem pro posuzování a hodnocení podpory ze strany strukturálních fondů. V nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003 o jednotkách NUTS je stanovena minimální a maximální hodnota počtu obyvatel pro tři základní úrovně NUTS regionů. [1]

Tab. 1: Limity počtu obyvatel pro tři základní úrovně NUTS regionů [2]

Úroveň	Minimum	Maximum
NUTS I	3 milióny	7 milionů
NUTS II	800 000	3 miliony
NUTS III	150 000	800 000

- **NUTS I** - Jedná se o územní jednotku typu velkých oblastí jako např. zemí a makroregionů daného státu. Je největší regionální srovnávací jednotkou, která je obvykle tvořena několika jednotkami v úrovni NUTS II. Jako příklad můžeme uvést Rakousko nebo Belgie, které se shodně dělí na 3 územní jednotky typu NUTS I. S ohledem na určité historické a geografické podmínky České republiky by se určitě dalo uvažovat o dvou, anebo dokonce i o třech jednotkách NUTS I, a to Čechy, Morava, Praha. V případě České republiky ale tvoří území NUTS I celá ČR,
- **NUTS II** - Tato jednotka je řádově nižší a obvykle odpovídá úrovni středního článku územně správního členění daného státu. Jak můžeme vidět v tabulce č. 1, tak se velikost těchto území pohybuje v rozmezí od osmi set tisíc do tří milionů. V České republice pro tuto úroveň nelze použít VÚSZ a to hlavně z toho důvodu, že některé jsou příliš malé jako například Karlovarský a Liberecký kraj,
- **NUTS III** - Jednotka většinou odpovídá úrovni nejnižšího územně správního regionu státní správy. U menších států EU osciluje jejich velikost v počtu obyvatel mezi 200 až 400 tisíci přičemž průměr zemí EU činí 410 tisíc obyvatel,

- **LAU 1 (NUTS IV)** - Tato územní jednotka není v řadě států EU vůbec vymezena,
- **LAU 2 (NUTS V)** - Tato jednotka je nejmenší lokální jednotkou. Zpravidla se jedná o obec či skupinu obcí. [2]

Systém NUTS pro Českou republiku

Jednotky na území České republiky byly po dohodě s Eurostatem, statistickým úřadem EU a usnesením vlády ČR č. 707 z roku 1998, stanoveny následujícím způsobem:

- **NUTS I** – 1 jednotka, tzn. celé území České republiky,
- **NUTS II** – 8 územních jednotek, tzv. regiony soudržnosti. Jedná se o uměle sdružené kraje: hlavní město Praha, Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko,
- **NUTS III** – 14 krajů, viz kapitola Územně správní struktura České republiky
- **LAU 1** – 77 okresů,
- **LAU 2** – všechny obce v ČR, cca 6250. [1]

3 REGIONÁLNÍ POLITIKA

I když se vznik regionální politiky datuje do 30. let 20. století, doposud nedošlo v teorii ani v praxi alespoň k rámcovému sjednocení názorů na obsahové vymezení tohoto pojmu, které by mělo určitou universální platnost. Důvody spočívají převážně v úzké vazbě regionální politiky na celkovou hospodářskou politiku, která se vyznačuje rozsáhlou koncepční rozmanitostí. Je poměrně velký problém zahrnout do definičního vymezení ostatní hlediska, která podmiňují vedle rozhodujících ekonomických motivů existenci regionální politiky, jako jsou např. aspekty ekologického či sociálního charakteru. [2]

Ze spousty různorodých definic jedna pochází z učebního textu „Základy prostorové ekonomiky“. Tato definice charakterizuje regionální politiku jako soubor opatření a nástrojů, pomocí kterých má dojít ke zmírnění nebo odstranění rozdílů v ekonomickém rozvoji dílčích regionů. [4]

3.1 Příčiny vzniku regionální politiky

Když se podíváme na regionální strukturu kteréhokoliv státu, můžeme vedle prosperujících regionů s velmi vysokou životní úrovní nalézt také regiony s podprůměrnou ekonomickou výkonností, s vysokou nezaměstnaností a spoustou dalších sociálních problémů. Výjimku ovšem mohou tvořit státy jako například Lucembursko, Malta a tzv. ministáty. Dále pak také můžeme mít regiony, které jsou podvázány dalšími podmínkami, např. špatným stavem životního prostředí. Příčiny meziregionálních rozdílů a vzniku tzv. problémových regionů mohou být různorodé a projevují se v řadě forem. [2]

Motivy existence regionální politiky

Regionální politika pro realizaci svých cílů používá různých metod a postupů vůči jednotlivým regionům. Problémovým regionům jsou poskytovány určité výhody a to na úkor ostatních regionů, které jsou v nevýhodě, nebo je na ně uvalena fyzická kontrola. Z globálního hlediska je možné pozorovat důvody regionální politiky ve čtyřech rovinách. Kromě ekonomického jsou zde další tři faktory a to sociální, politické a ekologické. Ekonomické motivy jsou obvykle považovány za nejdůležitější a také nejpočetnější. [2]

- **Ekonomické motivy**

Jedním ze základních ekonomických motivů pro regionální politiku je zajisté plné využití všech výrobních faktorů, zejména jde však o pracovní sílu. Je známo, že většina z problémových oblastí trpí vysokou nezaměstnaností. Toto nedostatečné využití pracovních zdrojů znamená snížení hrubého domácího produktu celého státu. I když se regionální politika snažila tento problém ve svých počátcích řešit přesunem pracovní síly z regionu s vysokou nezaměstnaností do míst s převahou nabídky pracovních míst, tak v současné době jednoznačně převládá opačná strategie. Touto strategií je pohyb práce za pracovníky.

Dalším z ekonomických motivů je argument ekonomického růstu. I když jsou vztahy mezi využitím produkčních faktorů a ekonomickým růstem velmi silné, je regionální politika nutná i v situaci plné zaměstnanosti. Každý region má svou vlastní ekonomickou strukturu a následkem toho, že některá odvětví budou vždy stagnovat, budou v každé zemi, a také v každém období, existovat postižené oblasti a potencionálně méně vyvinuté regiony.

Dalším faktorem je požadavek na optimální rozmístění firem. Nesmí se ale zapomenout, že rozmístění, které je optimální z makroekonomického hlediska pro podnikatele, nemusí být vždy shodné s optimálním rozmístěním z hlediska makroekonomického a sociálního. Podnikatel ve svých propočtech totiž nemusí počítat s řadou dalších externích nákladů, které s sebou nese např. stát či obec. Úkolem regionální politiky je pak dosáhnout kompromisu mezi veřejnými požadavky a potřebami firem.

U vysoce urbanizovaných zemí jsou velice významným argumentem regionální politiky tzv. náklady přelidnění. Vysoká koncentrace ekonomických činností a obyvatelstva v několika málo regionech státu sebou nese vysoké náklady přelidnění na hlavu. Tyto náklady rostou vždy s počtem obyvatel, ale od určité úrovně výrazně progresivně. Úkolem regionální politiky tedy je nedovolit městům, aby se rozrostla nad jejich „optimální“ velikost. [2]

- **Ekologické motivy**

Argumenty týkající se životního prostředí, jako jednoho z nejvýznamnějších motivů regionální politiky, byly zdůrazňovány již od počátku 70. let. Od této doby obecně platí, že se regionální politika provádí nejen v zájmu obyvatel v méně rozvinutých regionech, ale rovněž v zájmu lidí, kteří žijí ve stále více přelidněných aglomeracích. [2]

- **Sociální motivy**

Regionální politika byla motivována sociálními faktory až do 50. let, kdy se do popředí začaly dostávat ekonomická hlediska. Nicméně i v současné době mají sociální důvody stále své místo při koncipování regionální politiky. Lze uvést tři hlavní argumenty.

První z argumentů je důvod plné zaměstnanosti. Hlavní příčinou vzniku regionální politiky byla sociální potřeba, zajistit každému práci. Za tímto čistě sociálním odůvodněním stálo rovněž poznání, že regionální nerovnováha znemožňuje dosažení plné zaměstnanosti použitím monetární a fiskální politiky vedené z centrální úrovně.

Dalším faktorem je regionální rozdělení příjmů. Regionální diferenciaci v rozdělení příjmů lze vysvětlit mnoha faktory, jako jsou např. situace na trhu práce, ekonomická struktura atd. Toto vysvětlení ovšem neospravedlňuje disparity mezi regiony z hlediska sociální spravedlnosti. Proto je úkolem regionální politiky přijmout opatření, které by vedlo alespoň ke zmírnění nadměrné regionální diferenciaci v příjmové oblasti.

Jako poslední sociální motiv regionální politiky můžeme uvést úvahu o obecném blahu. Pojem „obecné blaho“ jde velice těžko definovat, ale můžeme poukázat na pojmy spojené s tímto termínem. Jsou jimi např. plná zaměstnanost, spravedlivé rozdělení příjmů, či kvalitní životní prostředí. Existují však ještě další hlediska, které nemůžeme dost dobře měřit. Jsou to např. rozdíly v kultuře, zvycích, způsobu života apod. Z mnoha důvodů dává obyvatelstvo v některých regionech přednost zaměstnání ve svém regionu, zejména tam, kde existuje silný pocit regionálního uvědomění, který je založený na kulturních či jazykových odlišnostech. Proto musí regionální politika brát v úvahu i tyto aspekty. [2]

- **Politické motivy**

Není vždy snadné rozlišovat mezi sociálními a politickými hledisky. Nicméně je prokázáno, že nespravedlnost spočívající ve velkých rozdílech v průměrných reálných příjmech na hlavu, má důležité politické důsledky. Výsledky celostátních voleb v mnoha zemích poukazují na to, že lidé v méně rozvinutých regionech jsou si více vědomi své situace, než lidé v prosperujících regionech. Důsledkem toho nejsou jen odlišné volební výsledky, ale zejména nepřátelské postoje vůči státní politice v předmětných regionech. [2]

3.2 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionální politiky se člení do dvou základních skupin, a to na makroekonomické a mikroekonomické nástroje. Používají se i ostatní nástroje, které ale nemají primární ekonomický obsah. [2]

3.2.1 Makroekonomické nástroje

Užití makroekonomických nástrojů je pro řešení regionálních problémů z velké části omezeno dalšími národohospodářskými cíli, a to zejména snahou o udržení inflace na žádoucí úrovni, vyrovnaností platební bilance, a také realizací cílů průmyslové či agrární politiky. [2]

Fiskální politika

K meziregionálnímu přerozdělování dochází vždy prostřednictvím státního rozpočtu. Mechanismus této redistribuce spočívá v systému daní a odvodů na jedné straně a ve struktuře výdajů státního rozpočtu na straně druhé. Je známo, že vysoce příjmové regiony přispívají do státního rozpočtu více, než regiony s nízkými příjmy obyvatelstva i firem. Tato skutečnost je ještě zesilována při progresivní konstrukci daní a odvodů. Regionalizace fiskální politiky umožňuje různými způsoby ovlivňovat celkovou poptávku po jednotlivých regionech. Snížení daňových sazeb v regionech trpících nízkou úrovní poptávky, vede k jejímu zvýšení a naopak zvýšení daní v regionech s vysokou poptávkou tuto poptávku sníží. Stát také v některých případech může přednostně zadávat zakázky firmám v určitých regionech a tím podporovat jejich rozvoj nebo alespoň udržení současné úrovně. [2]

Monetární politika

Hlavní funkcí monetární politiky je ovlivňování množství peněz v ekonomice. Její použití při řešení regionálních problémů je velmi omezené vzhledem k jejím negativním vlivům na inflaci. Regionalizace monetární politiky se tedy může provádět prostřednictvím lepšího přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, tzn. regionalizace poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry, ale i lhůt splatnosti. [2]

Proteccionismus

Jedná se o poslední skupinu nástrojů regionální politiky, která ovlivňuje dovoz prostřednictvím dovozních cel a limitů. Dovozní cla a limity jsou výrobkově orientovány, nicméně

jejich regionální vliv je značný. Je tím větší, čím vyšší je prostorová koncentrace výroby chráněných druhů zboží. Tyto skutečnosti se mohou opět využít pro řešení regionálních problémů, zavedením regionalizace protekcionismu. V praxi to může znamenat to, že stát uvalí dovozní cla a limity na produkty, jejichž výroba je prostorově koncentrována v upadajících regionech. Smyslem tohoto opatření by bylo orientovat poptávku na domácí produkci. [2]

3.2.2 Mikroekonomické nástroje

Hlavním posláním těchto nástrojů je ovlivňovat rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci. Mikroekonomické nástroje mají vždy podobu určitých finančních částek, které jsou poskytovány účelně. Jedná-li se o částky plynoucí ze státního rozpočtu, jde o konkretizaci fiskální politiky. Částky ovšem mohou plynout i z regionálních či lokálních rozpočtů. Cílem mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce, ovlivňováním jedné či obou stránek tohoto vztahu, tzn. práce a kapitálu. Mikroekonomické nástroje lze rozdělit do dvou základních skupin a to podle toho, na který ekonomický subjekt jsou zaměřeny. [2]

Nástroje relokace pracovních sil

Je známo, že pracovní síla nereaguje s velkou rychlostí na meziregionální rozdíly ve mzdách a v míře nezaměstnanosti. Poznáním všech faktorů, které vstupují do rozhodování pracovní síly o migraci, je jednou z podmínek pro to, aby nástroje regionální politiky ovlivňovaly toto rozhodování žádoucím způsobem. V současné době ve vztazích k pracovním silám převládají nástroje, které podporují rekvalifikaci pracovníků a nástroje přitahující kapitál do problémových regionů. [2]

Nástroje relokace kapitálu

Jedním z hlavních úkolů těchto nástrojů je ovlivnění tvorby nových pracovních příležitostí v regionu. Tohoto cíle lze dosáhnout dvěma způsoby, a to buď prostřednictvím již zavedených firem, nebo přilákáním nových firem. Nástroje, které jsou zaměřeny na již zavedené firmy mají být nápomocny buď na rozšíření stávající výroby, pokud je konkurenceschopná a perspektivní nebo jejímu převedení na jiný druh produkce, tzn., že by tedy měl usnadnit změnu výrobního programu. Podpory určené k přilákání kapitálu do vybraných regionů mohou nabývat různých forem, jako jsou např. kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, subvence na hotovou produkci, subvence na dopravu, levné půjčky, snížené ceny po-

zemků, snížené daně a spousta dalších forem, které jsou vázány na stranu vstupů i výstupů. Konkrétní forma poskytované dotace podstatným způsobem ovlivňuje chování firmy, a proto je tedy velmi důležité, aby se její podoba zodpovědně zvážila, a to nejenom s ohledem na cíl, kterého se chce dosáhnout, ale i s ohledem na specifické podmínky regionu, případně specifika firmy, o kterou jeví pro danou oblast zájem. [2]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 REGIONÁLNÍ POLITIKA V ČESKÉ REPUBLICE

Regionální politika nehrála v první polovině devadesátých let v ČR tak významnou roli, jako tomu bylo ve většině zemí EU i v rámci unie samotné. Bylo to zapříčiněno převážně tím, že se vlády ČR v této době věnovaly řešení transformačních problémů na úrovni celého státu a další z důvodů byla relativně nízká meziregionální socioekonomická diference v ČR oproti zemím Evropské unie. Postupný nárůst meziregionálních rozdílů v socioekonomickém rozvoji v druhé polovině 90. let, postupující procesy demokratizace a decentralizace rozhodování a zároveň také potřeba vytvořit systém regionální politiky i ve vazbě na procesy přípravy na strukturální fondy EU, vedly k zásadnímu obratu v regionální politice ČR.

V roce 1998 bylo vládou ČR přijato usnesení č. 235 Zásady regionální politiky. Zároveň byly stanoveny úkoly oblasti legislativní, institucionální a programové. V rámci jejich plnění byla vypracována na národohospodářské a regionální úrovni řada strategických a programových dokumentů, které většinou měli pouze přípravný charakter. [2]

Současná regionální politika ČR je chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je přispívat k vyváženému a harmonickému rozvoji jednotlivých regionů v ČR, ke snižování disparit mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a ke zlepšování regionální hospodářské struktury. Úsilí o vyvážený rozvoj není bráno jako snaha o zajištění stejného rozvoje všech regionů. Cílem tohoto úsilí je, aby vývoj v celém státě i v úrovni regionů byl proporcionální, nekrizový, byla vytvořena rovnost šancí regionů a byl plnohodnotně využíván jejich přírodní, demografický hospodářský a případně i další potenciál. [3]

Programové zabezpečení regionální politiky ČR

Základním dokumentem v oblasti programového zabezpečení regionální politiky je Strategie regionálního rozvoje ČR. Tato strategie byla poprvé schválena vládou 14. července 2000, usnesením vlády ČR č. 713/2000 Sb. Druhá, v současné době platná verze Strategie regionálního rozvoje ČR pro léta 2007 – 2013, byla schválena usnesením vlády č. 560 dne 17. května 2006. Tento dokument, jehož pravidelná inovace se předpokládá zhruba ve tříletém cyklu, obsahuje zejména:

- analýzu stavu regionálního rozvoje České republiky za uplynulé období, hodnocení dosavadních odvětvových opatření resortů a přístupů regionu,
- vymezení slabých a silných stránek v rozvoji jednotlivých regionů, odvětví a sektorů,
- strategii dalšího regionálního rozvoje ČR, vymezení priorit a opatření k podpoře rozvoje, vymezení regionů se soustředěnou podporou státu,
- úkoly, uložené vládou ČR ústředním správním úřadům a Českému statistickému úřadu k zabezpečení realizace dokumentu Strategie regionálního rozvoje České republiky.

Obsah Strategie regionálního rozvoje ČR pro roky 2007 – 2013 je rámcově vymezen v § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je obsaženo i vymezení regionů se soustředěnou podporou státu. Práce na strategii byly v letech 2004 – 2006 koordinovány se zpracovanými dokumenty Ministerstva pro místní rozvoj, kterými byly Politika územního rozvoje a Národní rozvojový plán.

Strategie regionálního rozvoje není dokument, na jehož základě by byly bezprostředně rozdělovány prostředky ze strukturálních fondů, ale je východiskem pro přípravu regionálních programů rozvoje a pro formulaci regionálních přístupů v rámci sektorových a odvětvových politik a programů včetně operačních programů strukturálních fondů EU.

Význam této strategie je v tom, že vytváří základní rámec pro formování regionální politiky České republiky komplementární s regionální politikou EU. To umožňuje skloubení vlastních zájmů a potřeb jednotlivých regionů (NUTS III a NUTS II) a České republiky (NUTS I) s naplňováním konvergenčních kritérií Evropské unie s vnitřními i zahraničními zdroji soukromých investorů. Strategie regionální politiky tedy ve svém celkovém pojetí vytváří základní rámec realizace regionální politiky ČR jako svébytné národní regionální politiky členského státu EU i jako integrální součásti regionální politiky EU, které vůči sobě musí být komplementární. [2]

4.1 Státem podporované regiony

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ve spolupráci s ostatními dotčenými ústředními správními úřady a kraji na základě průběžné analýzy hospodářského a sociálního rozvoje státu navrhuje vymezení regionů, jejichž rozvoj je třeba, s ohledem na vyvážený rozvoj státu a vyrovnávání rozdílů mezi úrovněmi jeho jednotlivých územních celků, podporovat.

Při vymezení regionů se soustředěnou podporou státu je respektován princip koncentrace, což znamená soustředění prostředků, na řešení problémů těch nejvíce postižených regionů. Z tohoto důvodu byl výběr regionů se soustředěnou podporou státu limitován tak, aby územní pokrytí nepřekročilo 30 % rozlohy a obyvatelstva ČR. Podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, jsou v naší republice od roku 2004 stanoveny tři typy podporovaných regionů.: [3]

- **Strukturálně postižené regiony**

Za strukturálně postižené regiony jsou považována území s vysokým zastoupením průmyslu a vysokým stupněm urbanizace, jejichž průmyslová základna prochází výraznou restrukturalizací, spojenou s nadprůměrnou nezaměstnaností. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce a rozvoj podnikání. [8]

- **Hospodářsky slabé regiony**

Za hospodářsky slabé regiony jsou považována území charakteristická nízkou životní úrovní, nadprůměrným podílem zaměstnanosti v primárním sektoru, nízkou hustotou osídlení a nadprůměrnou nezaměstnaností. Obecně jde o venkovské oblasti s nižším stupněm urbanizace a ekonomického rozvoje, avšak s lepším přírodním prostředím. K jejich vymezení slouží ukazatele, které charakterizují zejména trh práce, hospodářskou úroveň, strukturu a úroveň příjmů obcí a obyvatel. [8]

- **Venkovské regiony**

Tyto regiony jsou charakteristické nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství. K vymezení těchto regionů slouží ukazatele charakterizující zejména vývoj počtu obyvatelstva, strukturu jeho zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských obcích [8]

Ostatní regiony

Jedná se o regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů, např. pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelními pohromami, regiony se silně narušeným či poškozeným životním prostředím, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělství, regiony s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměrná úroveň v České republice. [8]

5 VYMEZENÍ REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU

V teoretické části jsou vysvětleny důvody a příčiny vymezení těchto regionů a praktická část se bude zabývat jejich vymezení na dané období, kterými jsou roky 2004 – 2006, 2007 – 2013 a nejnovějším určením regionů se soustředěnou podporou státu na období 2010 – 2013. V této části budou postupně vymezovány regiony se soustředěnou podporou státu na tyto tři období a situace těchto regionů bude podrobně analyzována.

5.1 Období 2004 – 2006

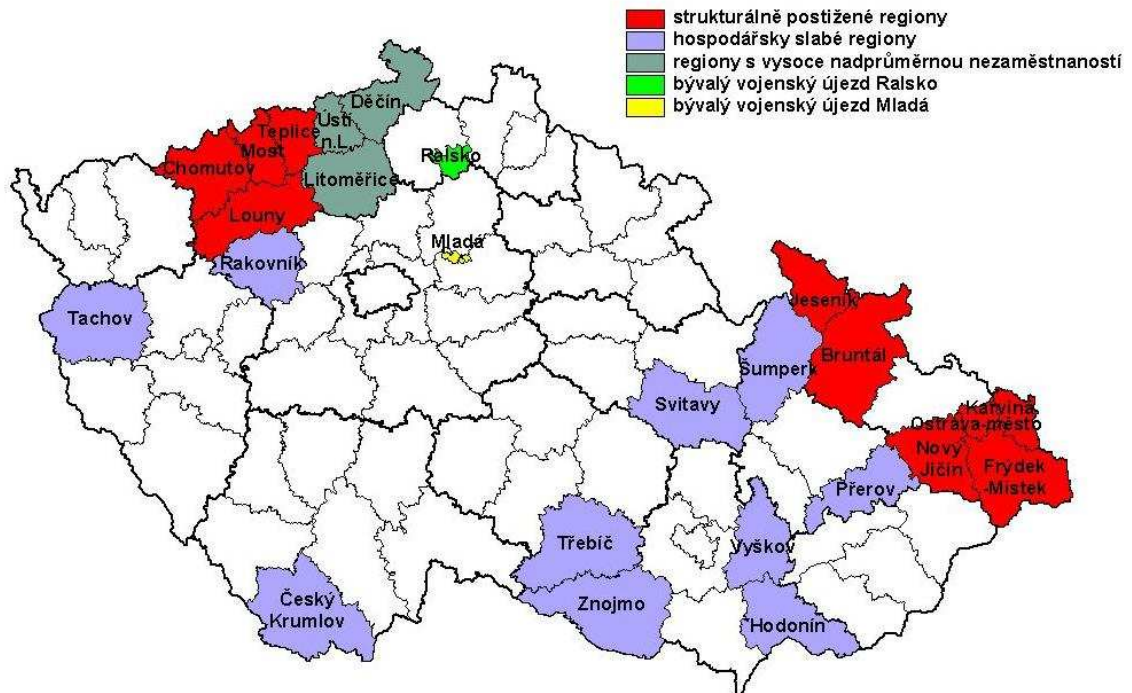
Podle svého programového prohlášení přijala vláda dne 16. července 2003 usnesení č. 722 o vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na období let 2004-2006. Na základě tohoto usnesení byly vymezeny následující regiony, které jsou uvedeny v tabulce č. 2. Příloha usnesení navíc aktualizovala soustavu ukazatelů pro strukturálně postižené a hospodářsky slabé regiony z roku 2000, navíc zavedla novou kategorii regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností.

Tab. 2: Regiony se soustředěnou podporou státu 2004 – 2006 [6]

Strukturálně postižené regiony	Hospodářsky slabé regiony	Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností
1. Most	1. Znoimo	1. Děčín
2. Karviná	2. Třebíč	2. Ústí nad Labem
3. Chomutov	3. Rakovník	3. Litoměřice
4. Teplice	4. Tachov	
5. Ostrava-město	5. Přerov	
6. Louny	6. Svitavy	
7. Bruntál	7. Šumperk	
8. Frýdek-Místek	8. Hodonín	
9. Jeseník	9. Vyškov	
10. Nový Jičín	10. Český Krumlov	
	území bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá	

Ukazatele pro vymezování problémových regionů a algoritmy jejich výpočtu se nachází v příloze č. 2. Pro lepší orientaci a přehlednost jsou tyto tři typy postižených regionů znázorněny v kartogramu na obrázku č.1.

Obr. 1: Regiony se soustředěnou podporou státu 2004 – 2006 [13]

- **Analýza strukturálně postižených regionů**

Chomutovsko je strukturálně postiženým regionem, který se stále potýká s důsledky masivní industrializace z dob socialismu. V důsledku ukončení činnosti neekologických průmyslových provozů, došlo počátkem devadesátých let minulého století k masivnímu propouštění zaměstnanců. Mnoho z lidí, kteří za socialismu přicházeli na sever Čech za prací, a to většinou takovou, která nevyžadovala speciální kvalifikaci, se po vlně propouštění ocitli v chudobě a s nimi i jejich rodiny. [9]

Podobně jsou na tom i okresy Most a Teplice, na jejichž území se nachází velké naleziště nerostného bohatství, které těmto okresům předurčilo charakter a ekonomický význam. Velice intenzivní růst těžby a rozvoj hospodářství na území těchto okresů v minulém století přinesl i nárůst dopadů průmyslové činnosti na životní prostředí. Pokud jde o likvidaci obcí v důsledku těžby nerostných surovin, tak nejvíce byla postižena oblast Mostecká.

Důsledkem transformačního procesu, který začal v roce 1991, došlo v těchto oblastech k výrazným změnám. Několik významných průmyslových podniků bylo uzavřeno, některé státní podniky byly rozprodány a v řadě dalších byla ukončena činnost. V okresech se zača-

la zvyšovat nezaměstnanost, která na konci roku 2004 dosahovala necelých 17 % a v okrese Most dokonce něco málo přes 23 %. [11]

Poněkud jiná je situace v okrese Louny, který nedisponuje nerostným bohatstvím, tak jako je tomu u předchozích regionů. Významným odvětvím tohoto okresu je zemědělství, specializované na pěstování obilovin, olejnin (řepka, hořčice a slunečnice), masa a vajec. Důležité místo zde také zaujímá pěstování chmele a to i přesto, že od roku 1991 došlo k poklesu celkové produkce chmele zhruba na 60 % úroveň před deseti lety, a to v souvislosti se snížením ploch plodících chmelnic. Mezi nevýhody okresu Louny patří i fakt, že na severu sousedí s okresy Chomutov, Most a Teplice, kde se soustřeďuje těžký průmysl, který má negativní dopad na ekologii a také na celkový ráz krajiny. Z průmyslových odvětví, která zaměstnávají více než čtvrtinu ekonomicky aktivního obyvatelstva, mají významnější zastoupení potravinářský průmysl, strojírenský průmysl, energetika a stavebnictví. [9] [10]

Při přesunu na východ naší republiky, je zřetelné, že až na jeden okres, kterým je okres Opava, do strukturálně postižených regionů spadá celý Moravskoslezský kraj. Je to určité dáno tím, že od 19. století kraj patřil, a v současnosti také stále patří, mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Jeho zaměření hospodářské činnosti však dnes přináší nemalé problémy, které souvisejí s restrukturalizací tohoto regionu, s řešením sociálních problémů zejména spojených s vyšší nezaměstnaností související s omezením těžby uhlí a těžkého průmyslu.

Jádrem Moravskoslezského kraje je ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánev, jejíž industrializace byla spojena s využíváním místního nerostného bohatství, a to zejména kvalitního koksovatelného černého uhlí s navazujícím rozvojem těžkého průmyslu a hutnictví. Kraj je tak celostátním centrem hutní výroby, současně je zde soustředěna i těžba černého uhlí téměř celé produkce ČR. I když postupně dochází k poklesu vytěženého množství.

Dalším významným faktorem, proč se tyto regiony řadí mezi strukturálně postižené je fakt, že se jedná o nejvíce odlehlé regiony naší republiky se špatnou dopravní dostupností a tudíž nejsou atraktivní pro domácí, ale ani pro zahraniční investory.

Jak už bylo zmíněno, tak do strukturálně postižených regionů v Moravskoslezském kraji nepatří okres Opava a to díky tomu, že průmysl v okrese je již tradičně více diverzifikovaný než průmysl ve zbytku Moravskoslezského kraje a měl tedy po roce 1989 lepší výchozí podmínky k přizpůsobení na tržní prostředí. Důležitou součástí tohoto procesu byla také

privatizace bývalých státních podniků. K těm nejdůležitějším patřila privatizace s. p. Čokoládoven, Opavia Opava a prodej Galeny Komárov. [10] [16]

Jako poslední ze strukturálně postižených okresů zbývá okres Jeseník, který se vyznačuje vysokým podílem zemědělství, kde zemědělská půda tvoří 20 % území okresu. Další, na co okres doplácí je, že se jedná o okrajové území se špatnou dopravní dostupností. [9]

- **Analýza hospodářsky slabých regionů**

Okresy Šumperk a Přerov mají velký podíl zaměstnaných v primárním sektoru a to díky tomu, že se na území obou okresů nacházejí rozsáhlá území se zemědělskou půdou. Díky postupnému snižování zaměstnaných osob v zemědělství, se zvyšuje nezaměstnanost v těchto okresech. Přerovsko a Šumpersko se také vyznačují nízkou hustotou zalidnění a menšími obcemi, kde více jak polovina obcí má méně než 500 obyvatel.

Dále tu je okres Svitavy kde, zaměstnanost v zemědělství sice klesá, přesto však zůstává podíl primárního sektoru na celkové zaměstnanosti na poměrně vysoké úrovni. Rostlinná výroba se orientuje zejména na pěstování obilovin a řepky. V živočišné výrobě má okres významný podíl na produkci drůbeže. Je zde poměrně pestrá struktura průmyslu. Rozhodující objem výroby připadal v předchozích letech na potravinářské a textilní závody, v poslední době však význam textilu poklesl. Naproti tomu stále roste podíl výroby skleněných vláken. Výrazné zastoupení zde má kovovýroba, strojírenství a výroba dopravních prostředků, především tedy jejich příslušenství.

V okrese Vyškov tvoří více než polovinu výměry území úrodná zemědělská půda. Jako v jiných hospodářsky slabých regionech i zde je nízká hustota zalidnění a převládají zde obce do 1000 obyvatel. I když okres těží z dobré dostupnosti krajského města Brna, tak se nezaměstnanost v tomto regionu pohybuje na neúměrně výši 10,7 % (v lednu roku 2005). [9]

V okrese Hodonín je situace podobná. Území tvoří z 63 % zemědělská půda, což značí vysoký podíl zaměstnaných obyvatel okresu v primárním sektoru. Největší podíl na vysoké nezaměstnanosti, která v roce 2004 činila 15,3 %, byl zánik a také transformace velkých průmyslových podniků, které v minulosti patřily k hlavním zaměstnavatelům v tomto okrese. I fakt, že zde postupně začali vznikat nové, převážně menší, podniky a to ať v průmyslové nebo zemědělské sféře, neměl vliv na zlepšení zaměstnanosti [9]

Na hospodářskou situaci a zaměstnanost v okrese Třebíč také těžce dolehly důsledky transformace hospodářství po roce 1989. Důsledkem likvidace, např. firmy BOPO Třebíč, nebo

dramatického omezení výroby v největších podnicích okresu, se stala vysoká nezaměstnanost, k níž přispělo i propouštění v ostatních podnicích a úřadech. Této situaci částečně pomohl vznik nových pracovních míst v malých a menších soukromých firmách. Hlavními problémy okresu je převážně vysoká dlouhodobá nezaměstnanost a nízké platy. Zvláště tíživá je situace na vesnicích, kde se k obecným problémům přidává ještě útlum zemědělství a špatná dopravní obslužnost. [10]

Dalším hospodářsky slabým regionem je okres Znojmo, který leží v jižní části Jihomoravského kraje. V důsledku proudění zahraničního kapitálu do tohoto okresu některé větší, ale i menší podniky nevydrželi tlak konkurence a zanikly nebo museli změnit svou činnost. Na druhou stranu vznikla celá řada převážně menších podniků, které si své místo na trhu již našly. Velice podobná situace nastala i v zemědělství, kde se část podniků transformovala do velkých celků a vznikla celá řada větších či menších rodinných farem. Vzhledem k poměrně nízkému zprůmyslnění okresu, absenci velkých podniků a sezónnosti některých činností, dosahuje okres Znojmo poměrně vysoké nezaměstnanosti, která se prohlubuje v zimním období, kdy klesá zájem o pracovníky v zemědělství, stavebnictví a službách.

Tachovsko se řadí mezi průmyslově zemědělské okresy. Po sametové revoluci spousta podniků zaniklo, což v kombinaci s útlumem těžby uranu a snížením zemědělské výroby vedlo ke zvýšení nezaměstnanosti. V okrese je obhospodařováno 67 tis. ha zemědělské půdy. Největší zemědělské podniky vznikly většinou transformací bývalých JZD nebo státních statků. Patří mezi ně např. RESPO Tachov, Agročas Částkov, Agroservis Tachov. [9]

V okrese Český Krumlov transformace hospodářství také znamenala zánik některých podniků, např. oděvního závodu OTAVAN. Na druhou stranu však vznikla nová pracovní místa ve službách, zejm. v ubytování a pohostinství. I přes to se nezaměstnanost v tomto okrese v roce 2004 pohybovala okolo 11 %. [9]

Okres Rakovník je region s vysokou nezaměstnaností s hustotou 61 obyvatel na kilometr čtvereční. Více jak 50 % území tvoří zemědělská půda a 35 % zabírají lesy. [9]

Do kategorie hospodářsky slabých regionů také patří ještě dva bývalé vojenské újezdy a to Ralsko a Mladá. Po odchodu sovětských vojsk byl vojenský výcvikový prostor Ralsko v roce 1991 zrušen a 1. ledna 1992 vznikla sloučením devíti osad na jeho bývalém území obec Ralsko, se svými 170 km² po Praze druhá nejrozsáhlejší obec v České republice. Podobně na tom byla i Mladá. Mezi nevýhody které bránily rychlejšímu rozvoji podnikání a

turistiky v oblasti vojenských újezdů patří zastaralá infrastruktura, nedokončená privatizace a rizika vyplývající z přítomnosti dosud neodstraněných min, výbušnin, střeliva a jiného nebezpečného materiálu. [13]

- **Analýza regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností**

Do této skupiny spadají pouze 3 okresy v ČR a to Ústí nad Labem, Děčín a Litoměřice. Okres Ústí nad Labem se nachází v podobné situaci jako zbytek okresů v Ústeckém kraji. Jedná se o nárůst nezaměstnanosti a to hlavně díky přeměně hospodářství, která započala v roce 1991. Tento okres byl až do 50. let minulého století tradiční průmyslové centrum severních Čech, obydlen převážně německým obyvatelstvem. Situace se změnila na konci druhé světové války, kdy byla velká většina původních německých obyvatel odsunuta za hranice země. V následujících letech vyvstala otázka, kde získat pracovní síly na uvolněná místa v průmyslových podnicích. A tak se Ústí, jako jedno z prvních měst v severních Čechách, stalo cílovou stanicí pro státem řízenou migraci Romů ze slovenských osad. Dnes žije část ústeckých Romů v podmínkách sociálního vyloučení, jako jsou například Předlice nebo Nový svět s proslavenou Matiční ulicí. Tito obyvatelé se určitě alespoň částečně podílí na vysoké nezaměstnanosti. [10]

Okres Děčín, jako další z mnoha regionů v ČR, je postižen úpadkem těžkého průmyslu, který se projevil uzavřením několik významných průmyslových podniků jako např. Desto Děčín, Kablo Děčín, Diana Děčín a TOS Varnsdorf. V posledních letech zde také vzrůstá počet soukromých podnikatelů v oblasti služeb, obchodu a pohostinství a tím se i rozšiřuje nabídka v těchto oblastech. Vzrůstá i konkurence, což se kladně projevuje v kvalitě zboží a služeb. Pokud by se porovnávaly všechny okresy Ústeckého kraje z hlediska investiční aktivity, tak okres Děčín by zaujímal 5. místo v rámci Ústeckého kraje v pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. Dalším problémem je zajisté také velice špatná vzdělanostní struktura obyvatel, která panuje v celém kraji. [10]

Poslední okres vymezený jako region s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností je okres Litoměřice, který leží v Ústeckém kraji a má velice podobné podmínky s okresem Louny, který je vymezený jako strukturálně postižený region. Střediska těchto dvou okresů jsou relativně malá a je zde nadprůměrné zastoupení menších venkovských sídel v porovnání s průmyslovými oblastmi. Dalším z důvodů vysoké nezaměstnanosti v okrese je převaha pracovních příležitostí sjednávaných na dobu určitou, jako jsou například různé veřejně

prospěšné práce a také zvýšení nezaměstnanosti na podzim a v zimě, kdy je pozastavena zemědělská výroba.

5.2 Období 2007 – 2013

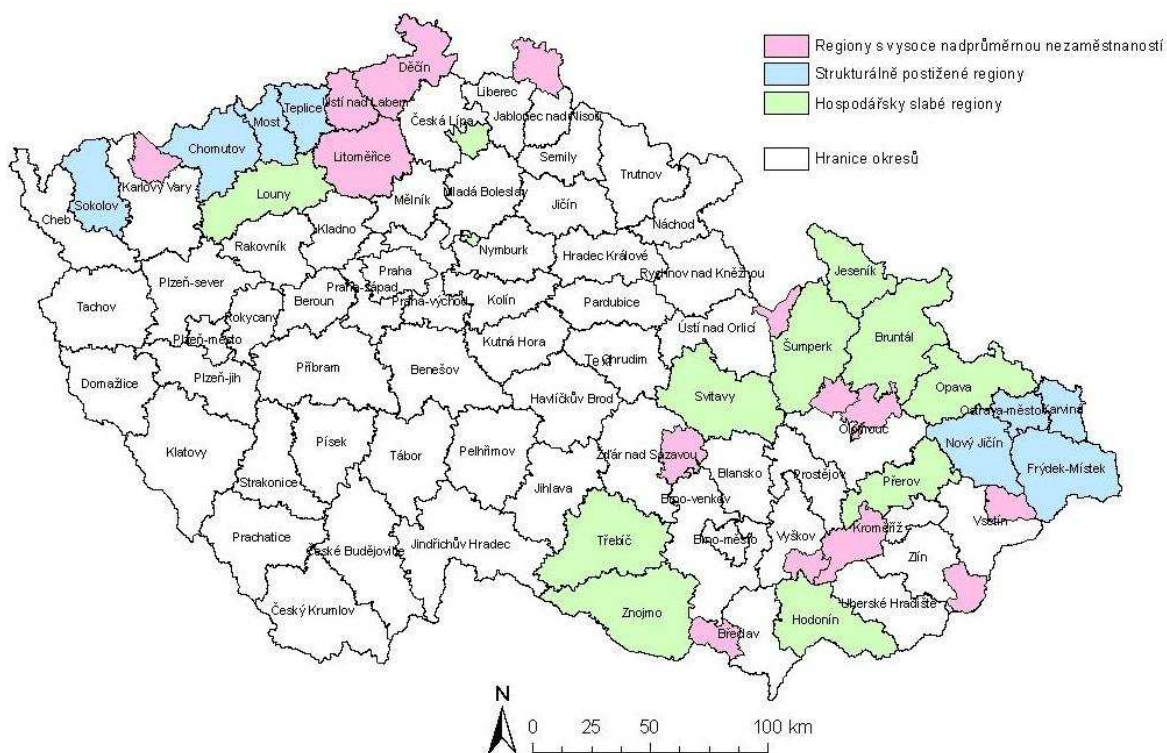
Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2007 - 2013 bylo stanoveno usnesením vlády ze dne 17. května 2006 č. 560 o Strategii regionálního rozvoje České republiky. V seznamu tohoto usnesení zůstává členění na strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony a regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Počet okresů jako celek se proti letům 2004 - 2006 snížil o tři, a došlo též k částečnému přesunu mezi jednotlivými kategoriemi. Navíc bylo ještě do seznamu zahrnuto 11 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Regiony vymezené na toto období jsou vypsány v tabulce č. 3. a jsou také znázorněny v kartogramu na obrázku č. 2

Tab. 3: Regiony se soustředěnou podporou státu 2007 – 2013 [5]

Strukturálně postižené regiony	Hospodářsky slabé regiony	Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností
1. Most	1. Hodonín	Okresy
2. Karviná	2. Znojmo	1. Děčín
3. Chomutov	3. Třebíč	2. Ústí nad Labem
4. Teplice	4. Bruntál	3. Litoměřice
5. Ostrava-město	5. Opava	ORP
6. Frýdek-Místek	6. Jeseník	1. Ostrov
7. Nový Jičín	7. Přerov	2. Frýdlant
8. Sokolov	8. Šumperk	3. Králíky
	9. Svitavy	4. Bystřice n. Pernštejnem
	10. Louny	5. Bučovice
	území bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá	6. Mikulov
		7. Šternberg
		8. Uničov
		9. Kroměříž
		10. Rožnov pod Radhoštěm

Obr. 2: Regiony se soustředěnou podporou státu 2007 – 2013 [12]

V porovnání strukturálně postižených regionů vymezených na období 2004 – 2006 a 2007 – 2010, je patrná změna například v Moravskoslezském kraji, kde v minulém období patřil okres Jeseník a Bruntál. Nyní tyto okresy spadají do skupiny hospodářsky slabých

regionů a přibyl zde i okres Opava, který v minulém období nebyl zařazen do žádné ze skupin regionů se soustředěnou podporou státu. Další změna ve strukturálně postižených regionech proběhla v Ústeckém kraji, kde byl nově vymezen okres Sokolov a vypadl okres Louny, protože se přesunul do skupiny hospodářsky slabých regionů. Také zde ještě spadá nově určený okres Sokolov. [18]

Co se týče regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností, tak zde zůstala situace stejná. Tedy alespoň na území okresů. Nově do této kategorie ovšem spadá 10 obcí s rozšířenou působností.

- **Analýza strukturálně postižených regionů**

Okres Sokolov má průmyslový charakter, který je dán převážně těžbou nerostných surovin a jejich zpracováním. Největším zaměstnavatelem je Sokolovská uhelná, která v roce 2007 zaměstnávala necelých 5 tisíc lidí. Vzhledem k celkovému útlumu a k uzavírání jednotlivých povrchových lomů, se počet zaměstnanců stále snižuje. V roce 1990 totiž tato firma zaměstnávala téměř 12 tisíc lidí. Dalším z důležitých zaměstnavatelů je společnost Hexicon Speciality Chemicals. Tato chemická zahraniční společnost vyrábí a prodává výrobky, které jdou převážně na export. Tato firma se také potýká s úpadkem a postupným propouštěním zaměstnanců. Důsledkem tohoto úpadku u největších zaměstnavatelů v regionu se tento okres v roce 2007 zařadil mezi strukturálně postižené regiony. [9] [18]

- **Analýza hospodářsky slabých regionů**

Mezi hospodářsky slabé regiony nově přibyl okres Opava, ze strukturálně postižených regionů se zde přesunuly okres Louny, Bruntál a Jeseník. Co se týče okresu Český Krumlov, tak ten už na toto období pod regiony se soustředěnou podporou státu nespadá. Je to dáno tím, že se jeho ekonomická situace zlepšila a to převážně díky zahraničním investicím a tvorbě nových pracovních míst.

Okres Opava se ve sledovaném období vyskytuje poprvé mezi regiony se soustředěnou podporou státu. V tomto regionu až do poloviny 19. Století převažovala zemědělská výroba. Po nástupu industrializace a rozvojem služeb, tato zemědělská výroba postupně klesá. Díky této změně z primárního na sekundární a terciární sektor, vzniká vysoká nezaměstnanost a to díky nízké vzdělanostní struktuře. V roce 2006 také propouštěli některé firmy

v okrese, jako například společnost Lite-On, která uzavřela opavskou pobočku a propustila kolem 700 lidí. [10] [16]

Okres Louny, Bruntál a Jeseník, se díky změně ukazatelů a vah, podle kterých se vymezovaly regiony se soustředěnou podporou státu na období 2004 – 2006, zařadili nikoliv ke strukturálně postiženým regionům, ale k hospodářsky slabým regionům. Také zde ale určitě spadají díky charakteristice jejich území. Například okres Jeseník a Bruntál jistě patří mezi regiony, se špatnou dopravní dostupností a také s nízkou hustotou obyvatel. A všechny tyto tři okresy byly, a ještě stále jsou, zaměřeny převážně na zemědělskou výrobu, která souvisí s tím, že se v těchto regionech vyskytuje nedostatečně kvalifikovaná pracovní síla, která je potřebná pro další rozvoj regionu.

- **Analýza regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností**

Do této skupiny jsou nově, kromě tří okresů, které jsou podporovány již z minulého období, zařazeny ještě obce s rozšířenou působností.

ORP Frýdlant se vyznačuje nejvyšší nezaměstnaností v Libereckém kraji, což je zapříčiněno nízkou hustotou zalidnění, úpadkem textilního průmyslu a vysokou zaměstnaností v zemědělství. Tato skutečnost má za následek vyšší nezaměstnanost v zimním období a na druhé straně nižší nezaměstnanost v letním období. Rozvoj zemědělství je bohužel negativně ovlivněn nevhodnými privatizacemi a spekulativními nákupy pozemků. Problémem je také nedostatek pracovních míst a rostoucí počet sociálně problémových skupin obyvatel. [9]

ORP Králíky patří k nejvíce problémovým regionům v Pardubickém kraji, z hlediska možnosti uplatnění na trhu práce. Zastoupení ekonomických subjektů působících v odvětví zemědělství a lesnictví je v regionu dvojnásobně ve srovnání s krajským průměrem. Více než třetina obyvatel starších patnácti let měla podle posledního sčítání lidu v roce 2001 pouze základní vzdělání (včetně osob bez vzdělání), což má za následek horší uplatnění těchto lidí na trhu práce. [9]

Zbylé ORP již není nutné tak podrobně analyzovat, jelikož je jejich situace velice podobná s těmi, které jsou popsány výše.

5.3 Období 2010 – 2013

Důvodem pro aktualizaci vymezení podporovaných regionů jsou dopady ekonomické krize, která zasáhla Českou republiku a která je také doprovázena zhoršením situace na trhu práce, kde došlo k prudkému nárůstu míry nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti dosáhla v říjnu 2009 8,6 %. [11]

Nepříznivá situace na trhu práce je doprovázena stagnací, někdy i snižováním mezd a negativně se promítá do spotřeby domácností s navazujícími dopady na sektor služeb.

Vliv krize na trh práce má výrazně individuální regionální dopady, které se projevily především ve stávajících podporovaných regionech. Hromadné propouštění v podnicích se na úrovni krajů neprojeví, vzhledem k jejich velikosti, tak intenzivně jako na úrovni dotčených okresů či lokalit. Ve vztahu k regionům se soustředěnou podporou státu se jedná o území okresů, popřípadě správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Hodnocení regionů na úrovni okresů a SO ORP je omezeno nedostatkem vhodných ukazatelů a indikátorů. Např. na úrovni okresů již nejsou od roku 2005 k dispozici statistická data o zaměstnanosti a mzdách v územním průmětu. Základním údajem jsou proto údaje o nezaměstnanosti, sledované úřady práce a publikované Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Oproti předchozímu vymezení a vzhledem ke zlepšení situace, již nejsou zařazeny mezi regiony se soustředěnou podporou státu okresy Litoměřice, Frýdek-Místek, Opava a SO ORP Bystřice n. Pernštejnem, Bučovice a Mikulov, které prokázaly lepší výsledky, než byla stanovená kritéria.

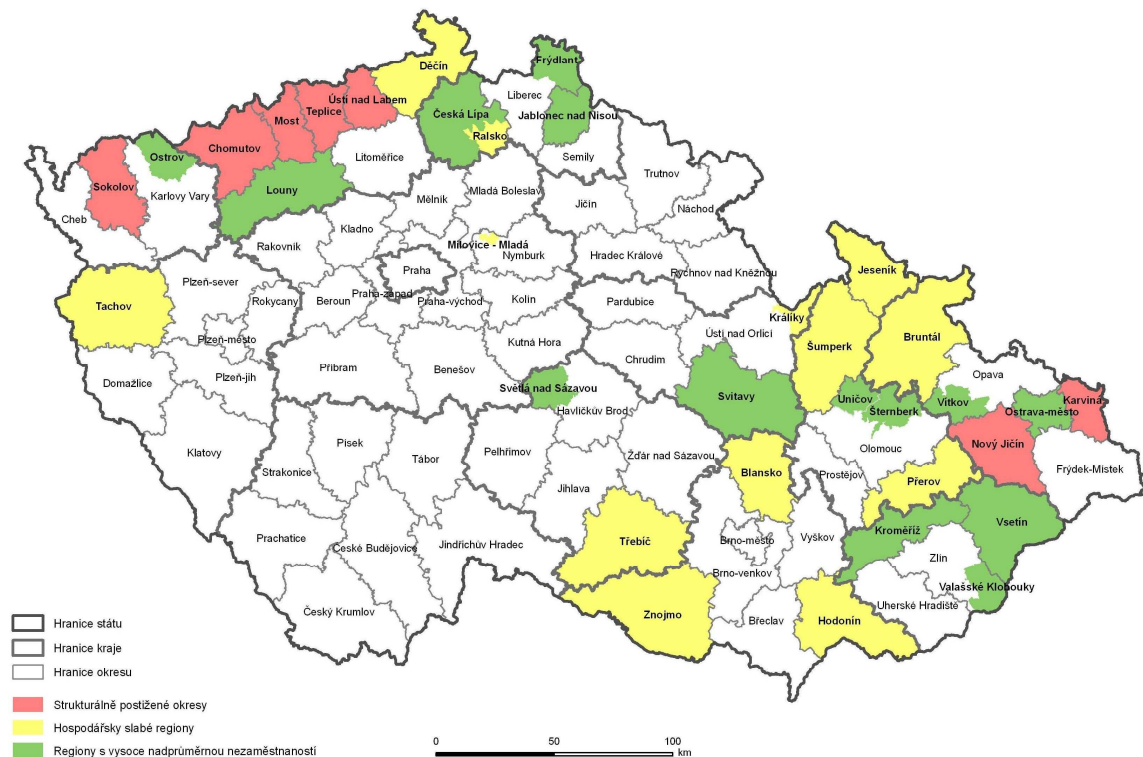
Výběr podporovaných regionů byl proveden podle stejného algoritmu jako předchozí výběr ve Strategii regionálního rozvoje, na který logicky navazuje. Vymezené regiony zahrnují územní obvody 24 okresů a 8 SO ORP o celkové rozloze 31,3 % území ČR a 30,9 % obyvatel z celkového počtu obyvatel ČR. [7] [10]

Ukazatele pro vymezování problémových regionů a algoritmy jejich výpočtu se nachází v příloze č. 3. Pro lepší orientaci a přehlednost jsou tyto tři typy postižených regionů znázorněny v kartogramu na obrázku č. 3 a vypsány v tabulce č. 4.

Tab. 4: Regiony se soustředěnou podporou státu 2010 – 2013 [7]

Strukturálně postižené regiony	Hospodářsky slabé regiony	Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností
1. Most	1. Tachov	Okresy
2. Chomutov	2. Hodonín	1. Česká lípa
3. Teplice	3. Třebíč	2. Jablonec nad Nisou
4. Ústí nad Labem	4. Bruntál	3. Louny
5. Karviná	5. Děčín	4. Svitavy
6. Nový Jičín	6. Jeseník	5. Ostrava – město
7. Sokolov	7. Přerov	6. Kroměříž
	8. Šumperk	7. Vsetín
	9. Znojmo	ORP
	10. Blansko	1. Ostrov
		2. Frýdlant
	území bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá	3. Světlá nad Sázavou
		4. Králíky
		5. Šternberg
		6. Uničov
		7. Valašské Klobouky
		8. Vítkov

Obr. 3: Regiony se soustředěnou podporou státu 2010 – 2013 [7]

- **Analýza strukturálně postižených regionů**

Z předchozího období zůstala většina strukturálně postižených regionů stejných, až na okres Frýdek Místek, Ostrava-město a Ústí nad Labem.

Okres Frýdek Místek již nespadá do oblasti regionů se soustředěnou podporou státu, a to zajisté zlepšením své hospodářské situace. K lepší situaci okres dospěl díky vybudování průmyslových zón, jako jsou například průmyslová zóna Chlebovice a průmyslová zóna Lískovecká, které jsou umístěny přímo v okresním městě. Obě zóny byly vybudovány s finančním příspěvkem Ministerstva průmyslu a obchodu, disponují kompletními inženýrskými sítěmi a vyznačují se dobrou dopravní dostupností. Další z důležitých oblastí v okrese je průmyslová zóna Nošovice. V této průmyslové zóně se nachází česká pobočka automobilky Hyundai, která zde zaměstnává přibližně kolem 6 000 lidí (jsou zde započítávány i pracovní místa, která vytváří subdodavatelé automobilky). Jednou z předností průmyslových zón z hlediska území je dopravní dostupnost a jeho atraktivnost. Dopravní dostupnost je dána blízkostí letiště s mezinárodním provozem v Ostravě Mošnově, které je vzdáleno od průmyslových lokalit do 20 km. [14] [16]

Okres Ostrava-město se přesunul ze skupiny strukturálně postižených regionů do skupiny regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Tato skutečnost mohla být důsledkem poměrně rozsáhlé podpory investičních projektů zahraničních i domácích investorů (SKANSKA, ASUS, CTP Invest), nabízená českou vládou a pomoc místních úřadů v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, která zvyšuje úvěrovou důvěryhodnost města, činí z tohoto okresu jedno z nejvýhodnějších současných míst pro založení firmy. Důležitým nedostatkem, kterým tento okres stále trpí je špatná dopravní dostupnost, která je stále na velice nízké úrovni. Jedinou výhodou je existence letiště, které je pro region určitě velikým přínosem. Vysoká nezaměstnanost je zde zapříčiněna celosvětovou hospodářskou krizí, která se projevila masivním propouštěním ve velkých podnicích lokalizovaných na území okresu. [15]

Okres Ústí nad Labem byl do této kategorie přeřazen ze skupiny regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností, kde byl až do nedávna zařazen díky tomu, že se do kategorie strukturálně postižených regionů „nevešel“. Již od počátku zavedení regionální politiky tento region splňoval charakteristiku strukturálně postižených regionů. Podle nové metodi-

ky vymezení regionů se soustředěnou podporou státu se již okres Ústí nad Labem zařadil na své místo mezi strukturálně postižené regiony, které mu právem patří.

- **Analýza hospodářsky slabých regionů**

Mezi zařazené regiony do této kategorie patří okres Tachov, který se již nějakou dobu vyznačuje vysokou nezaměstnaností, nízkou hustotou osídlení, složitou dopravní obslužností (hlavně v pohraničí) a nedostatečnou nabídkou služeb. Na území okresu je také poměrně nízká vzdělanostní úroveň na jedné straně a na straně druhé téměř nulová nabídka vysoce kvalifikovaných pracovních míst. Tento okres již byl do podporovaných regionů zařazen na období 2004 – 2006, ovšem v minulém období chyběl.

Nově zařazeným okresem se stal okres Blansko. Tento okres se do hospodářsky slabých regionů dostal převážně díky celosvětové ekonomické krizi. Díky nynější ekonomické situaci v tomto okrese skončilo svou podnikatelskou činnost velké množství firem, což mělo za následek snížení daňových příjmů obcí v okrese a prudké snížení nezaměstnanosti. Na Blanensku bylo ke konci ledna bez práce přes šest tisíc lidí, což znamenalo míru nezaměstnanosti téměř dvanáct procent. [7]

Okres Děčín se do této kategorie přesunul z regionu s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností, a to díky tomu, že se v okrese postupně snižuje nezaměstnanost a zlepšuje se ekonomická situace. Díky poloze tohoto regionu, špatné dostupnosti a nízké hustotě zalidnění byl region na následující 4 roky zařazen mezi hospodářsky slabé regiony.

- **Analýza regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností**

Všechny okresy a ORP, které byly v roce 2010 vymezeny jako regiony s nadprůměrnou nezaměstnaností, byly podrobeny analýze, a to se stejným výsledkem. Všechny tyto regiony trpí vysokou nezaměstnaností převážně díky celosvětové hospodářské krizi, která v roce 2008 vypukla i v České republice a teprve v této době doznívají její negativní účinky. Dopady této hospodářské krize se na území celé ČR projeví nerovnoměrně, což mělo za následek vytvoření nového vymezení regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností.

Například v okrese Česká Lípa zaznamenal pokles výroby a propouštění převážně automobilový průmysl, jmenovitě firma Delphi Packard Electric, ve které přišlo o práci kolem 500 zaměstnanců. Vliv na zvýšení nezaměstnanosti, měl také určitě krach sklářského gigantu Crystalex.

Na Vsetínsku jako jedna z prvních ohlásila propouštění vsetínská společnost WOCO STV, která dala výpověď více než sto lidem. Toto dočasné omezení výroby i výpovědi úzce souvisí s problémy světových automobilek. Firma WOCO STV totiž montuje systémy pro automobilový trh. Krize se také dotkla dalšího velkého zaměstnavatele na Vsetínsku, a to společnosti Deza. Do konkurzu se také dostala Vsetínská modelárna, která dávala práci více než čtyřiceti lidem. [9] [17]

V okrese Jablonec nad Nisou nejvíce propouštějí sklářské podniky (např. firma Jablonex). V útlumu se však nacházejí i jiná výrobní odvětví. V posledních dvou letech snižovali stavy zaměstnavatelé nejenom ve výrobě skla, ale i bižuterie, v textilním a oděvním průmyslu a ve výrobě plastových a pryžových výrobků. Významným rokem úpadku sklářského průmyslu byl rok 2008, kdy bylo propuštěno něco málo přes tisíc zaměstnanců. [9]

6 VYHODNOCENÍ ANALÝZY REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU

V předcházející části byly analyzovány regiony, jimž byla od roku 2004 až do současnosti poskytována podpora ze strany státu a po vstupu do EU i ze strany Evropské Unie. Tyto regiony se soustředěnou podporou státu jsou rozděleny na strukturálně postižené, hospodářsky slabé a regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Z předcházející analytické části je zřetelné, že některé regiony by mohly podle svých charakteristik a učiněných analýz spadat i do dvou kategorií naráz. Tento „problém“ je ovšem částečně eliminován v následující kapitole, kde jsou podporované regiony rozčleněny do tří nových kategorií.

6.1 Společné znaky regionů se soustředěnou podporou státu

Pro přehlednost při rozdělování regionů se soustředěnou podporou státu a pro lepší určení jejich společných znaků, byly vytvořeny nové tři kategorie, které lépe vystihují jejich situaci a charakter. Jedná se o regiony se špatnou polohou a dopravní dostupností, regiony postižené restrukturalizací a úpadkem těžkého průmyslu a poslední třetí skupinu tvoří regiony zemědělského charakteru s nízkou hustotou osídlení.

- **Regiony se špatnou polohou a dopravní dostupností**

Do těchto regionů jsou zařazena území, která jsou charakteristická svou špatnou dopravní dostupností, která je dána nevyhovující polohou v rámci ČR. Většinou se jedná o pohraniční regiony, do kterých nevedou dálnice a místy ani silnice 1. třídy.

Mezi tyto regiony patří okres Jeseník, Bruntál, Šumperk a Frýdek Místek. Tyto regiony se nachází v Moravskoslezském kraji, který leží v severovýchodní části České republiky a sousedí s Polskou republikou.

Další skupinou okresů, které do této kategorie zajisté patří, jsou okresy Znojmo, Třebíč a Hodonín. I když tyto regiony mají již lepší polohu v rámci ČR, než předcházející 3 umístěné v Moravskoslezském kraji, stále disponují nevyhovující dopravní dostupností.

Okresy Sokolov a Český Krumlov jsou na tom podobně jako předcházející regiony. Ani jeden z těchto regionů neleží v blízkosti žádné dálniční tepny a oba se nachází u hranic. Okres Sokolov u hranic se Spolkovou republikou Německo a okres Český Krumlov sousedí s Rakouskou republikou a částečně také se Spolkovou republikou Německo.

- **Regiony postižené restrukturalizací a úpadkem těžkého průmyslu**

Jedná se o regiony, ve kterých je velkým podílem zastoupen těžký průmysl. Tyto regiony se také vyznačují vysokou urbanizací. Po přechodu z centrálně plánované ekonomiky na tržní ekonomiku tyto regiony prochází restrukturalizací, což je doprovázeno vysokou nezaměstnaností. Další znakem těchto regionů je do jisté míry znečištěné životní prostředí a důsledkem toho i horší podmínky pro život.

Do této kategorie regionů jsou zařazeny okresy Chomutov, Most a Teplice, které se nachází v Ústeckém kraji. V těchto regionech se nachází veliké naleziště nerostného bohatství a průmysl je zde zaměřen převážně na těžbu a zpracování nerostných surovin.

Poslední skupinou okresů, které zde patří, jsou okresy Nový Jičín, Ostrava-město a Karviná. Tyto regiony se nachází v Moravskoslezském kraji, jehož východní část je bohatá na nerostné suroviny. Toto území je centrem hutní výroby v ČR. Je zde soustředěna i těžba černého uhlí, které zaujímá produkci téměř celé ČR.

- **Regiony zemědělského charakteru s nízkou hustotou osídlení.**

Regiony v této kategorii se vyznačují tím, že mají již historicky svou ekonomickou základnu v zemědělství. To, že v regionu převládá zemědělství, má za následek nízkou hustotou zalidnění obyvatel a nízkou kvalifikační strukturu obyvatel. V posledních letech se tyto regiony, také díky postupnému úpadku zemědělské výroby, vyznačují vysokou nezaměstnaností.

Mezi tyto regiony jsou zařazeny okresy Tachov, Rakovník, Louny. Okresy leží západně od hlavního města Prahy a vyznačují se nízkou hustotou obyvatel, která je nižší než 70 obyvatel na kilometr čtvereční. Tyto okresy také tvoří převážně menší obce do 3000 obyvatel. [9]

Dalšími regiony, patřící do této kategorie jsou zajiště okresy Přerov, Blansko, Svitavy. Tyto regiony se stejně tak jako ty předcházející vyznačují stejnými charakteristickými rysy. Jsou jimi nízká hustota obyvatel, vysoký podíl menších obcí na území okresu a v neposlední řadě zde také hraje velkou úlohu podíl zaměstnanců v primárním sektoru.

6.2 Členění regionů se soustředěnou podporou státu podle délky podpory

Na závěr této práce, je možno provést ještě jedno členění podporovaných regionů, které by poukázalo na dobu, po kterou byly tyto regiony zařazeny mezi regiony se soustředěnou podporou státu. Regiony byly rozděleny na dlouhodobě podporované regiony, na něž byla

zaměřena podpora déle než jedno období. Krátkodobě podporované regiony, které byly podporovány pouze jedno období a regiony střídající svou pozici mezi typy regionů se soustředěnou podporou státu. Zde jsou zaznamenány regiony, které měnili svou pozici mezi jednotlivými typy podporovaných regionů.

Dlouhodobě podporované regiony (déle jak jedno období)

Do této kategorie spadají strukturálně postižené regiony jako okresy Most, Chomutov, Teplice, Karviná, Frýdek Místek, Nový Jičín, Ostrava-město a Sokolov.

Z hospodářsky slabých regionů se jedná o okresy Znojmo, Třebíč, Hodonín, Přerov, Tachov, Svitavy, Šumperk, Jeseník a také území bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá.

Z regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností zde patří pouze okresy Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice a dále pak ještě ORP Ostrov, Frýdlant, Králíky, Šternberg a Uničov.

Krátkodobě podporované regiony (pouze jedno období)

Zde patří pouze okresy Rakovník, Český Krumlov a Blansko, které byly na jedno období vymezeny jako hospodářsky slabé regiony.

Z regionu s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností zde patří okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Kroměříž, Vsetín a ORP Bystřice n. Pernštejnem, Mikulov, Bučovice, Rožnov pod Radhoštěm, Světlá nad Sázavou a Valašské Klobouky.

Regiony střídající svou pozici mezi typy regionů se soustředěnou podporou státu

Ze strukturálně postižených regionů se přemístil okres Ostrava-město a to na pozici regionu s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Okresy Louny, Bruntál a Jeseník se přemístili do skupiny hospodářsky slabých regionů. Další změny prodělaly hospodářsky slabé regiony, a to okresy Louny a Svitavy, které se přesunuly mezi regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Z regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností prodělala přesun mezi typy podporovaných regionů pouze okres Děčín, který se přemístil mezi hospodářsky slabé regiony.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo určit společné znaky regionů se soustředěnou podporou státu, které byly vymezeny na období 2004 – 2006, 2007 – 2013 a 2010 – 2013 a dané poznatky zobecnit.

V teoretické části mé bakalářské práce jsem se na základě prostudovaných knižních materiálů pokusil vysvětlit základní pojmy, které bylo zapotřebí znát. Z teoretického hlediska jsem vysvětlil, co je to pojem region, pokusil jsem se obecně popsat regionální politiku a příčiny jejího vzniku a také jsem uvedl nástroje, které regionální politika používá při naplňování svých cílů.

V praktické části jsem nastínil, jakou podobu má regionální politika v České republice. Poukázal jsem na legislativní zabezpečení regionální politiky a popsal jsem typy regionů se soustředěnou podporou státu, které jsou vymezovány v ČR.

Abych mohl dosáhnout cíle mé bakalářské práce, musel jsem nejprve provést analýzu jednotlivých regionů, na které je zaměřena soustředěná podpora ze strany státu. Tuto analýzu jsem provedl na základě informací, které jsem získal při studiu písemných dokumentů a to jak v papírové, tak v elektronické podobě. Dalším zdrojem informací byly i mé vlastní poznatky, získané četbou odborných článků a vlastními zkušenostmi.

Na základě takto provedené analýzy jsem měl dostatek informací pro to, abych mohl získané informace shrnout a naplnit cíl mé práce. V průběhu zpracování analytických dat jsem však zjistil, že nelze jednoznačně určit společné znaky jednotlivých typů regionů se soustředěnou podporou státu. Proto jsem vytvořil tři nové kategorie podporovaných regionů, které lépe vystihují charakteristiku a stav jednotlivých postižených regionů.

Jedná se o regiony se špatnou polohou a dopravní dostupností, které se, jak už název napovídá, vyznačují svou odlehlostí a s tím spojenou špatnou dopravní dostupností. Dále to jsou regiony postižené restrukturalizací a úpadkem těžkého průmyslu. Tyto regiony jsou charakterizovány úpadkem těžkého průmyslu a to převážně po přechodu z centrálně plánované na tržní ekonomiku. Jedná se o Ústecký a Moravskoslezský kraj. Jako poslední skupinu tvoří regiony zemědělského charakteru s nízkou hustotou osídlení. Tyto regiony jsou charakteristické velkým podílem zaměstnanosti v zemědělství a také velmi nízkou hustotou obyvatel a převahou malých obcí.

Jelikož jsem tyto podporované regiony analyzoval již od roku 2004, tak jsem jako další společný znak určil dobu, po kterou byly regiony zařazeny mezi regiony se soustředěnou podporou státu. Na základě toho jsem vytvořil další tři kategorie podporovaných regionů. První skupinu tvoří dlouhodobě podporované regiony, na něž byla zaměřena podpora déle než jedno období. Další skupinou jsou krátkodobě podporované regiony, které byly podporovány pouze jedno období a poslední skupinu zabírají regiony střídající svou pozici mezi typy regionů se soustředěnou podporou státu. Zde jsou zaznamenány regiony, které měnili svou pozici mezi jednotlivými typy podporovaných regionů.

Obecně lze říct, že mezi regiony se soustředěnou podporou státu patří odlehle území, regiony, kde je převážná část území zemědělského charakteru, hustota obyvatel je hluboce pod celorepublikovým průměrem a regiony zaměřené převážně na těžký průmysl na který se váže i znečištěné životní prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] WOKOUN, René ; LUKÁŠ, Zdeněk; KOUŘILOVÁ, Jana. *Výkladový slovník regionální a strukturální politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha : IFEC, 2002. 168 s. ISBN 80-86412-18-0.
- [2] Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4
- [3] WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do EU*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7.
- [4] WOKOUN, René, et al. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. vyd. 1. Praha : Linde, 2008. 475 s. ISBN 80-7201-699-0.
- [5] Usnesení vlády České republiky ze dne 17. Května 2006 č. 560 o Strategii regionálního rozvoje České republiky.
- [6] Usnesení vlády České republiky ze dne 16. 7. 2003 č. 722, o vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na období let 2004 až 2006.
- [7] Usnesení vlády České republiky ze dne 22. 2. 2010 č. 141, o vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na období let 2010 až 2013.
- [8] Zákon č. 248/2000 Sb. ze dne 29. června 2000, o podpoře regionálního rozvoje
- [9] *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz>>.
- [10] *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz>>.
- [11] *Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/>>.
- [12] *Metodická podpora regionálního rozvoje GaREP, s. r. o.* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz>>.
- [13] *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/>>.

- [14] *Oficiální stránky statutárního města Frýdek-Místek* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.frydek-mistek.cz>>.
- [15] *Oficiální stránky Ústeckého kraje* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-ustecky.cz/>>.
- [16] *Oficiální stránky Moravskoslezského kraje* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-moravskoslezsky.cz/>>.
- [17] *Oficiální stránky Zlínského kraje* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/>>.
- [18] *Oficiální stránky města Sokolov* [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.sokolov.cz/>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ORP	Obec s rozšířenou působností
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
VÚSC	Vyšší územně správní celek
ČR	Česká republika
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
LAU	Místní samosprávné jednotky
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Regiony se soustředěnou podporou státu 2004 – 2006	27
Obr. 2: Regiony se soustředěnou podporou státu 2007 – 2013	33
Obr. 3: Regiony se soustředěnou podporou státu 2010 – 2013	37

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Limity počtu obyvatel pro tři základní úrovně NUTS regionů	14
Tab. 2: Regiony se soustředěnou podporou státu 2004 – 2006	26
Tab. 3: Regiony se soustředěnou podporou státu 2007 – 2013	33
Tab. 4: Regiony se soustředěnou podporou státu 2010 – 2013	37

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Seznam VÚSC v ČR

Příloha P II: Ukazatele pro vymezení problémových regionů a algoritmy jejich výpočtu pro období 2004 – 2006

Příloha P III: Ukazatele pro vymezení problémových regionů a algoritmy jejich výpočtu pro období 2010 - 2013

PŘÍLOHA P I: SEZNAM VÚSC V ČR

1. Hlavní město Praha, vymezený územím hlavního města Prahy;
2. Středočeský kraj se sídlem v Praze, vymezený územím okresů Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram a Rakovník;
3. Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích, vymezený územím okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor;
4. Plzeňský kraj se sídlem v Plzni, vymezený územím okresů Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov;
5. Karlovarský kraj se sídlem v Karlových Varech, vymezený územím okresů Cheb, Karlovy Vary a Sokolov;
6. Ústecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem, vymezený územím okresů Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem;
7. Liberecký kraj se sídlem v Liberci, vymezený územím okresů Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily;
8. Královéhradecký kraj se sídlem v Hradci Králové, vymezený územím okresů Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov;
9. Pardubický kraj se sídlem v Pardubicích, vymezený územím okresů Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí;
10. Vysočina se sídlem v Jihlavě, vymezený územím okresů Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou;
11. Jihomoravský kraj se sídlem v Brně, vymezený územím okresů Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo;
12. Olomoucký kraj se sídlem v Olomouci, vymezený územím okresů Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk;
13. Moravskoslezský kraj se sídlem v Ostravě, vymezený územím okresů Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město;
14. Zlínský kraj se sídlem ve Zlíně, vymezený územím okresů Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín.

PŘÍLOHA P II: UKAZATELE PRO VYMEZOVÁNÍ PROBLÉMOVÝCH REGIONŮ A ALGORITMY JEJICH VÝPOČTU PRO OBDOBÍ 2004 - 2006

Strukturálně postižené regiony

Ukazatele pro strukturálně postižené regiony

Vymezení strukturálně postižených regionů je provedeno podle těchto ukazatelů:

1. Podíl zaměstnanosti v průmyslu v roce 1995 na celkové zaměstnanosti
2. Vývoj zaměstnanosti v průmyslu v daném roce vzhledem k základnímu roku 1995
3. Souhrnné hodnocení nezaměstnanosti k 31. 12. daného roku
4. Počet soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel v daném roce

Charakteristika jednotlivých ukazatelů a jejich váhy:

Ad 1. ukazatel udává podíl osob zaměstnaných v průmyslu (v %) z celkového počtu zaměstnanců. Váha ukazatele je 0,3.

Ad 2. ukazatel vyjadřuje počet zaměstnanců v průmyslu (v %) v daném roce oproti roku 1995. Váha tohoto ukazatele byla stanovena na 0,2.

Ad 3. ukazatel vyjadřuje souhrnné zhodnocení vlivu nezaměstnanosti, dlouhodobé nezaměstnanosti a tlaku na pracovní místa v jednotlivých regionech.

Základní složky ukazatele a algoritmus výpočtu:

- Nezaměstnanost: $N = \text{uchazeči o zaměstnání} / \text{pracovní síla}$
- Dlouhodobá nezaměstnanost: $D = \text{dlouhodobě nezaměstnaní} / \text{pracovní síla}$
- Tlak na pracovní místa: $V = (\text{uchazeči} - \text{volná prac. místa}) / \text{pracovní síla}$

Stanovené váhy: $v_1 = 0,4$

$v_2 = 0,3$

$v_3 = 0,3$

Výpočet souhrnného hodnocení: $SH = v_1 * N + v_2 * D + v_3 * V$

Celkově v rámci všech ukazatelů byla tomuto souhrnnému hodnocení nezaměstnanosti dána váha 0,4.

Ad 4. tento ukazatel představuje absolutní počet soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel daného okresu. Byla mu přidělena váha 0,1.

Algoritmus výpočtu jednotlivých ukazatelů a koeficientu výsledného hodnocení (za daný okres a v daném roce)

- **jednotlivé ukazatele**

- velikosti každého ukazatele v daném okrese byl přidělen odpovídající poměrný koeficient. Tento koeficient byl vynásoben vahou příslušného ukazatele a byl získán koeficient **výsledného hodnocení:**

- **výsledné hodnocení**

U1 = koeficient ukazatele podíl zaměstnanosti v průmyslu na celkové zaměstnanosti

U2 = koeficient ukazatele vývoj zaměstnanosti v průmyslu

U3 = koeficient ukazatele souhrnné hodnocení nezaměstnanosti

U4 = koeficient ukazatele počet soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel

$$U1*0,3 + U2*0,2 + U3*0,4 + U4*0,1 = \text{v\u00fdsledn\u00e9 hodnocen\u00ed}$$

Výpočet konečného koeficientu hodnocení strukturálně postižených regionů

- podle výše uvedeného algoritmu byla spočítána výsledná hodnocení všech okresů zvlášť za každý rok (1999, 2000, 2001)
- z těchto koeficientů byl spočítán průměr za jednotlivé okresy a z nich se vycházelo při sestavování pořadí strukturálně postižených regionů.

Hospodářsky slabé regiony

Ukazatele pro hospodářsky slabé regiony

Pro vymezení hospodářsky slabé regiony byly zvoleny tyto ukazatele:

1. Souhrnné hodnocení nezaměstnanosti k 31. 12. daného roku
2. Daňové příjmy na 1 obyvatele v daném roce
3. Průměrná mzda v okrese v daném roce

4. Podíl zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybolovu na celkové zaměstnanosti v roce 1995

5. Vývoj zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybolovu v daném roce oproti základnímu roku 1995

6. Hustota osídlení (počet obyvatel na 1 km²) v daném roce

Charakteristika jednotlivých ukazatelů a jejich váhy:

Ad 1. - ukazatel vyjadřuje souhrnné zhodnocení vlivu nezaměstnanosti, dlouhodobé nezaměstnanosti a tlaku na pracovní místa v jednotlivých regionech.

Základní složky ukazatele a algoritmus výpočtu:

- Nezaměstnanost: $N = \text{uchazeči o zaměstnání} / \text{pracovní síla}$
- Dlouhodobá nezaměstnanost: $D = \text{dlouhodobě nezaměstnaní} / \text{pracovní síla}$
- Tlak na pracovní místa: $V = (\text{uchazeči} - \text{volná prac. místa}) / \text{pracovní síla}$

Stanovené váhy: $v_1 = 0,4$

$v_2 = 0,3$

$v_3 = 0,3$

Výpočet souhrnného hodnocení: $SH = v_1 * N + v_2 * D + v_3 * V$

Tomuto ukazateli souhrnného hodnocení nezaměstnanosti byla stanovena váha 0,3.

Ad 2 - ukazatel představuje daňovou výtěžnost (v Kč) v okrese na 1 obyvatele v daném roce. Ukazateli byla stanovena váha 0,2.

Ad 3 - ukazatel vyjadřuje výši průměrné měsíční mzdy (v Kč) v daném roce. Ukazateli byla stanovena váha 0,2.

Ad 4 - ukazatel představuje počet zaměstnanců v zemědělství, lesnictví a rybolovu jako podíl (v %) na celkové zaměstnanosti v okrese. Ukazateli byla stanovena váha 0,1.

Ad 5 - ukazatel charakterizuje změnu zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybolovu (v %) v daném roce oproti roku 1995. Ukazateli byla stanovena váha 0,15.

Ad 6 - ukazatel znamená počet obyvatel na 1 km² v daném okrese a daném roce. Ukazateli byla stanovena váha 0,05.

Algoritmus výpočtu jednotlivých ukazatelů a koeficientu výsledného hodnocení (za daný okres a v daném roce)

- **jednotlivé ukazatele:**

- velikosti každého ukazatele v daném okrese byl přidělen odpovídající poměrný koeficient. Tento koeficient byl vynásoben vahou příslušného ukazatele a byl získán koeficient **výsledného hodnocení:**

- **výsledné hodnocení:**

U1 = koeficient ukazatele souhrnné hodnocení zaměstnanosti

U2 = koeficient ukazatele daňové příjmy na 1 obyvatele

U3 = koeficient ukazatele průměrná mzda

U4 = koeficient ukazatele počet zaměstnanců v zem., les. a rybolovu na celkové zaměstnanosti

U5 = koeficient ukazatele vývoj zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybolovu

U6 = koeficient ukazatele hustoty osídlení

$$U1*0,3 + U2*0,2 + U3*0,2 + U4*0,1 + U5*0,15 + U6*0,05 = \text{v\u00fdsledn\u00e9 hodnocen\u00ed}$$

V\u00fdpo\u010et kone\u010dn\u00e9ho koeficientu hodnocen\u00ed hospod\u00e1rsky slab\u00fdch region\u00fa

- podle v\u00fd\u0161e uveden\u00e9ho algoritmu byla spo\u010d\u00edt\u00e1na v\u00fdsledn\u00e1 hodnocen\u00ed v\u0161ech okres\u00fa zvl\u00e1\u0161t\u017e za ka\u017d\u00fd rok (1999, 2000, 2001)
- z t\u00e9chto koeficient\u00fa je vypo\u010d\u00edt\u00e1n pr\u00fcm\u011br za jednotliv\u00e9 okresy a z n\u011bj se vych\u00e1z\u00ed p\u0159i sestavov\u00e1n\u00ed po\u0159ad\u00ed hospod\u00e1rsky slab\u00fdch region\u00fa.

PŘÍLOHA P III: UKAZATELE PRO VYMEZOVÁNÍ PROBLÉMOVÝCH REGIONŮ A ALGORITMY JEJICH VÝPOČTU PRO OBDOBÍ 2010 - 2013

Vzhledem k tomu, že na úrovni okresů již nejsou k dispozici statistická data o zaměstnanosti a mzdách v územním průřezu, byly (obdobně jako ve Strategii regionálního rozvoje v roce 2006) pro vymezení použity následující relevantní indikátory:

- souhrnné hodnocení situace na trhu práce (nezaměstnanosti) zahrnující míru nezaměstnanosti a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo (dále též „VPM“),
- daňové příjmy obcí v okrese od podnikajících fyzických osob na 1 obyvatele,
- počet podnikatelů (fyzických osob) na 1000 obyvatel,
- kupní síla obyvatel.

Výsledky šetření o regionálním rozložení kupní síly obyvatelstva prováděného firmou Incoma GfK jsou založeny jednak na modelovém zpracování širokého spektra datových vstupů z oficiálních zdrojů (demografická a vzdělanostní struktura populace, úroveň příjmů, struktura zaměstnanosti a další ekonomické charakteristiky, struktura osídlení), jednak z rozsáhlých vlastních primárních výzkumů firmy GfK (mj. rozhovory s více než 20 000 náhodně vybranými domácnostmi v celé ČR).

Vzhledem k dominantní orientaci regionální politiky EU po roce 2006 na problémy zaměstnanosti a tvorby pracovních míst a vypovídací schopnost „kupní síly“ jako indikátoru ekonomické síly regionu jsou v předkládané identifikaci problémových regionů váhy nastaveny takto:

- nezaměstnanost: 0,4
- daňové příjmy: 0,2
- podnikatelé: 0,2
- kupní síla: 0,2

Charakteristika jednotlivých ukazatelů a jejich váhy:

1. Souhrnné hodnocení nezaměstnanosti k 31. 12. 2008 a v jednotlivých kvartálech roku 2009.

Ukazateli byla stanovena váha 0,4.

Ukazatel vyjadřuje souhrnné zhodnocení vlivu nezaměstnanosti a tlaku na pracovní místa v jednotlivých okresech. Základní složky ukazatele tvoří míra nezaměstnanosti a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo.

Stanovené váhy: míra nezaměstnanosti = 0,9

počet uchazečů na 1 volné pracovní místo = 0,1

2. Daňové příjmy obcí v okrese od podnikajících fyzických osob na 1 obyvatele.

Ukazatel vyjadřuje vliv podnikatelské aktivity na rozpočtové příjmy obcí v okrese na 1 obyvatele v daném roce. Ukazateli byla stanovena váha 0,2.

3. Počet podnikatelů (fyzických osob) na 1000 obyvatel.

Ukazatel charakterizuje podnikatelské klima v daném okrese a byla mu přiřazena váha 0,2.

4. Kupní síla obyvatel v okrese.

Ukazatel charakterizuje potenciál kupní síly obyvatel okresu a byla mu přiřazena váha 0,2.

Algoritmus výpočtu jednotlivých ukazatelů a koeficientu výsledného hodnocení (za daný okres a v daném roce)

Pro výpočty tohoto druhu obecně platí zásada použití nezbytně minimálního počtu ukazatelů, protože v opačném případě propočty jejich hodnocení působí protisměrně a vzájemně se eliminují.

Statistické hodnotě každého ukazatele v daném okrese byl přidělen odpovídající poměrný koeficient. Výpočet byl proveden tak, aby výše vypočteného koeficientu vždy charakterizovala situaci okresu podle zásady: **čím vyšší hodnota koeficientu, tím horší situace v okrese**. Ten byl v případě ukazatelů vyjadřujících negativní hodnocení (např. míra nezaměstnanosti) vypočítán jako podíl údaje v příslušném okrese a údaje za ČR. V případech, kdy výše ukazatele vyjadřuje pozitivní jev (např. u ukazatele typu počet podnikatelů na 1000 obyvatel), bylo nutno matematicky použít převrácenou hodnotu, to znamená podíl údaje za ČR a údaje za příslušný okres. Tento koeficient byl vynásoben vahou příslušného ukazatele a tak byl získán koeficient výsledného hodnocení.